

En reddende engel?

LEDER

RUNE SLAGSTAD

E-post: rune.slagstad@samfunnsforskning.no

Rune Slagstad er dr.philos. og professor emeritus, Institutt for samfunnsforskning, Oslo, og medlem av Det Norske Videnskaps-Akademi.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Som ny direktør ved Oslo universitetssykehus har styret valgt en fusjonskritiker som kommer rett fra operasjonssalen.

«Min største og viktigste oppgave blir å være en samlende leder for fagmiljøene og sørge for bred involvering og forankring. De ansatte (...) skal faktisk få en hånd på rattet i den videre prosessen», poengterte Bjørn Atle Bjørnbeth da han ble ansatt som ny direktør for Oslo universitetssykehus (1). Det lød som et ekko av Bjørn Eriksteins uttalelse da han knapt ti år tidligere tiltrådte som direktør: «Et godt samarbeid med ansattes representanter og gode og konstruktive faglige diskusjoner er en forutsetning for gjennomføring av endringene vi står i og har foran oss» (2).

I juni 2019 meddelte de tillitsvalgte for 20 000 ansatte ved Oslo universitetssykehus at de ikke hadde tillit til Erikstein som direktør. Deres faglig begrunnede synspunkter på fusjonsprosessen var blitt kontinuerlig neglisjert. Bjørnbeth var, som Erikstein i sin tid, de ansattes foretrukne kandidat. Hvorfor skal de ansatte feste større lit til den nye direktørens løfte?

Siri Hatlen, Eriksteins forgjenger, skrinla allerede i 2010 den foreslåtte samlingen av regionsfunksjoner på Gaustad. Tomten var for trang for en stor utbygging. Hun laget i stedet *Arealutviklingsplan 2025* for Ullevål med bl.a. nytt klinikkbygg som første trinn (3). Rammen på 17,5 milliarder kroner ville ikke Helse Sør-Øst høre snakk om – fusjonen skulle være selvfinansierende. Hatlen trakk seg. Noen år senere fikk Erikstein tilslutning til et prosjekt på 50 milliarder kroner (4).

Det første Erikstein gjorde som direktør var å legge Hatlens plan i skuffen. Knapt et år senere fortalte Erikstein at han hadde hatt en «drøm»: Hele Oslo universitetssykehus, inklusiv Radiumhospitalet, skulle samles på Gaustad ved å legge Ring 3 i tunnel. Forslaget ble avvist av veimyndighetene. Erikstein gikk likevel videre med sitt amputerte Gaustad-prosjekt.

I 2016 satte kvalitetssikringsfirmaet OPAK/Metier «spørsmålstegn ved realismen» og etterlyste en utredning av Ullevål-alternativet, slik de ansatte hadde krevd. Da Erikstein ikke fikk dempet de kritiske innsigelsene, bestilte han en ny rapport (4, s. 21). Hverken styrene i Oslo universitetssykehus og Helse Sør-Øst eller helseminister Høie reagerte på denne fremgangsmåten.

Utnevnelsen av en direktør som vil stå for det han anser som faglig riktig, har skapt uro

Det synes å ha blitt en tradisjon ved dette fusjonsprosjektet å neglisjere faglig kritikk. Arkitekt Alma Oftedal som var engasjert for å utrede Gaustad-utbyggingens konsekvenser for stedets kulturminner, konkluderte med at den foretrukne planen «vil slå svært negativt ut for både det fredede Gaustad sykehus og for andre kulturminner» (5). Det var ikke den konklusjonen Sykehusbygg ønsket. Da Sykehusbygg ikke fikk endret rapporten, ble samarbeidet avbrutt. Rapporten ble endret, tilpasset den prosjekterte planen og utgitt i et annet firmas navn.

Planene for Gaustad og Aker med nedleggelse av Ullevål «er bestemt uten deltagelse fra fagmiljøene» og vil gå ut over pasientbehandlingen, het det i en kritisk kronikk i fjor vår, signert Bjørnbeth og 15 legekolleger (6). Styret ved Oslo universitetssykehus valgte fusjonskritikeren Bjørnbeth som direktør, ikke Terje Rotweelt, Eriksteins lojale medarbeider, som Helse Sør-Øst trolig ville ha.

Bjørnbeth har presisert at hans fokus som direktør «vil være på pasienter, ansatte og penger – i den rekkefølgen» (7). Utnevnelsen av en direktør som vil stå for det han anser som faglig riktig, har skapt uro i Helse Sør-Øst, forsterket av økende politisk motstand. 70 % av Oslos borgere vil ha Ullevål-alternativet utredet, det samme krever flertallet i Oslo bystyre (8). Helse Sør-Øst svarte umiddelbart med å kaste styrets nestleder Anne Carine Tanum til fordel for Anne Kari Lande Hasle, mangeårig departementsråd og Eriksteins sjef da han ble direktør i 2011. Innsettelsen kan oppfattes som om styret for Oslo universitetssykehus og dets leder Gunnar Bovim nærmest er satt under administrasjon. Hovedstadsfusjonen er unnfanget i de helsebyråkratiske korridorer og er mer enn noen Lande Hasles baby. Grunnlagsdokumentet ble utformet under hennes ledelse (4, s. 66), og hun har selv uttalt at sammenslåingen av Helse Sør og Helse Øst til mastodonten Helse Sør-Øst ble foretatt for å fremme hovedstadsfusjonen (9).

Som Erikstein er Bjørnbeth lege. Men mens Erikstein kom utenfra etter atskillige år i helsebyråkratiet som en av fusjonens premissleverandører, kommer fusjonskritikeren Bjørnbeth innenfra, direkte fra operasjonssalen. Han vil utvilsomt bli fulgt med argusøyne av Helse Sør-Øst – og av opposisjonen. Plan- og bygningsetaten i Oslo mener reguleringsplanen innebærer «svært høy risiko» (4, s. 24). Flere kostnads- og plasskrevende tilleggsbestillinger (bl.a. høysmitteisolater) har kommet til etter at prosjektet i høst passerte Stortinget. Lederskapstesten vil bli om Bjørnbeth klarer å stå opp i full offentlighet for de faglig forsvarlige løsningene til pasientenes beste, også når de kolliderer med doldisbyråkratisk ønsketenkning. I så fall vil han kunne bli hovedstadsprosessens reddende engel.

LITTERATUR:

1. Kalveland J. Ny OUS-direktør: – De ansatte skal få en hånd på rattet. Dagens Medisin 17.1.2020. <https://www.dagensmedisin.no/artikler/2020/01/17/ny-ous-direktor—de-ansatte-skal-fa-en-hand-pa-rattet/> Lest 28.2.2020.
2. Storvik AG. Bjørn Erikstein ny OUS-direktør. Dagens Medisin 7.12.2011. <https://www.dagensmedisin.no/artikler/2011/12/07/bjorn-erikstein-ny-ous-direktor/> Lest 28.2.2020.
3. Oslo universitetssykehus. Arealutviklingsplan 2025. <https://oslo-universitetssykehus.no/seksjon/Aker-Gaustad-byggeprosjekter/Documents/2011%20Arealutviklingsplan%202025.pdf> Lest 28.2.2020.
4. Slagstad R. Spillet om Ullevål sykehus. Et doldisbyråkratisk lærestykke. Oslo: Pax, 2019.
5. Oftedal A. Skinnendemokrati i sykehusutbyggingen. Morgenbladet 14.1.2020. <https://morgenbladet.no/ideer/2020/01/skinndemokrati-i-sykehusutbyggingen> Lest 28.2.2020.
6. Sykehusutbygging i Oslo. Alternative løsninger må utredes, ikke bare «belyses». Aftenposten 26.3.2019.

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/vQgeBL/sykehusutbygging-i-oslo-alternative-loesning-er-maa-utredes-ikke-bare-belyses-16-overleger-og-professorer> Lest 28.2.2020.

7. Braathen F. Var kritisk til sykehusplanene for Oslo. Nå blir han ny toppsjef for Oslos sykehus.

Aftenposten 18.1.2020.

<https://www.aftenposten.no/norge/i/EWgapP/var-kritisk-til-sykehusplanene-for-oslo-naa-blir-han-ny-topp-sjef-for-oslos-sykehus> Lest 28.2.2020.

8. Spence T, Ask AF, Lundgaard H. Stort flertall i Oslo for å beholde Ullevål sykehus. Aftenposten

2.12.2019;

<https://www.aftenposten.no/norge/politikk/i/g714ok/stort-flertall-i-oslo-for-aa-beholde-ullevaal-sykehus> Lest 28.2.2020.

9. Bordvik M. – Årsaken til fryktkulturen finner man i profesjonen. Dagens Medisin

16.2.2016. <https://www.dagensmedisin.no/artikler/2016/02/16/arsaken-til-fryktkulturen-finner-man-i-profesjonen/> Lest 19.2.2020.

Publisert: 28. februar 2020. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.20.0178

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2020. Lastet ned fra tidsskriftet.no